

LIBERTATEA

Abonamentul: { „Libertatea“ (4 pag.) 120 Lei pe an.
„Foaia Interes.“ (4 pag.) 80 Lei pe an.
Cel-ce le abonează pe amândouă, le primește cu 150 Lei
pe an, — 75 Lei pe jumătate de an, — 40 Lei pe 3 luni.

Foale pentru popor.

Apare JOIA

Director: Ioan Moța.

Pentru străinătate: 300 Lei pe an, trimiși în bani
țării aceleia în preț de 300 Lei, sau prin cec de bancă.

Redacția și Administrația: Orăştie (Jud. Hunedoara)

ADEVĂRURI CRUDE spuse de d. N. Iorga UNUI MINISTRU ARDELEAN.

Mai tăiați din slujbe și din trimișii prin alte țări! —
Dați pașapoarte paraziților, nu țărănilor noștri!
— strigă măhnit d. Iorga!

Intr'o ședință de curând a Adunării Deputaților, s'a petrecut un lucru care ne-a atins neplăcut.

Di Ministru al Ardealului Voicu Nițescu, spunea că sunt mulți țărani români cari ar dori să meargă la Canada (America) pentru a câștiga mai bine acolo, decât aci acasă. Și fiindcă nu li se dau pașapoarte cu „viza“ (invoirea de mers) la Canada, d-sa stăruie ca guvernul să caute înțelegerea cu cel din Canada, ca să li se poată da oamenilor pașapoarte „vizate“ în rîndulă aci acasă, pentru mers acolo.

Di N. Iorga întrerupe pe ministrul ardelean spunând:

— Mă uimește fetul acesta de a vorbi aci! Cum? Noi avem vre-un interes (folos, trebuință) să scoatem țărani din țara aceasta? Este ceva îngrozitor! O să rămânem numai eu paraziții (cei ce trăesc de pe spatele altora, jidanii), cari ce o să mănânce la urmă? Pămînt, dacă nu vor mai avea pe țărani să-i sugă? Pentru D-zeu! Să sărăcim noi țara de țărani?!

Voicu Nițescu: D-le profesor, eu tocmai doream să reviu...

N. Iorga: Cu biciul să-i mănâți apoi în țară: **PARAZIȚILOR SĂ LE DAȚI PAȘAPOARTE!**, dar pe țărani să-i mănâți cu puterea la datoria lor!

V. Nițescu, spune că nici dănsul n'ar dori ca țărani să plece, dar trebuie să vadă aceea ce are născuta ochilor: Oamenii din județele Făgăraș, Târnavele, Bihor, Maramurăș și Someș, se găsesc într'o stare jalnică de tot. Ei spun: Nu am merge de am avea lucru aci...

N. Iorga: Porniți lucrări de obște, să se facă rost de lucru din piatră sacă, faceți un împrumut, dar **țineți-ne oamenii în țară!**

V. Nițescu: Sunt atâta fără lucru pe Valea Jiului și pe aiurea. Azi nu putem da de lucru decât la un număr restrâns (mic) de oameni.

N. Iorga: **MAI TĂIAȚI DIN SLUJBELE CELE FĂRĂ TREBUIALĂ!** Sunt trimiși (în străinătate) ca soli ai presei (ai folilor) câte doi în aceeași țară! Mai tăiați din diplomația netrebută, mai tăiați de

aiurea și **DAȚI ȚĂRANILOR DE LUCRU.** Că nu cu atașați de presă o să trăiască Țara Românească, ci cu țărani o să trăiască! — Imi vine greu s'o spun aceasta chiar aleșilor unui partid țărănesc!

V. Nițescu: Dar ei vreau să plece, că acolo și-au găsit rost mai bun.

N. Iorga: Nu toți!

V. Nițescu: Ei și au întemeiat acolo gospodăriile și au făcut țării bun nume:

N. Iorga: *Sunt întrebuințați la cele mai de jos slujbe și lucrări.* Sunt și ei niște Negri albi acolo... Câștigă câțiva, ceilalți sunt sclavi!

Virgil Madgearu (spriginiind și el pornirea de a da drumul țărănilor din țară): Nu e drept, dle profesor Iorga...

N. Iorga: Sunt siliți (țărani ce merg acolo) să facă aceea ce nu fac americanii! Pentru aceea îi chiamă, nu pentru binele lor (al țărănilor). Acolo s'a sfârșit cu sclăvia neagră și s'a început sclăvia albă a oamenilor din vița cea mai aleasă din Europa, care este vița noastră!.

Tot sângele imi clocotește în vine căci vă aud vorbind așa!

V. Nițescu: În America de Nord au dus'o bine... Totuși m'aș bucura să rămâie aici în țară.

N. Iorga: *Arestați pe agenții străini, pe șarlatanii (mișei) cari jură sângele țării!* (ne scot țărani, slăbindu-ne prin asta țara). Pe accia arestați-i și-i dați peste graniță!

V. Nițescu: Eu ce să fac oamenilor cari au rude în America și mereu îi chiamă și pe ei acolo?

N. Iorga: **DAȚI ARDEALUL PE MÂNA NAȚIONALITAȚILOR (a neamurilor streine), CÂND AJUTAȚI PE ROMÂNI SĂ PLECE!**

Di V. Nițescu a mai îndrugat ceva, căci de lăsat nu a vrut să se lase, — după ce această ținută, de a deschide granițele pentru Români (cum au fost deschise pentru cei din Basarabia spre Brazilia) și în același timp a da drumul puhoiului strein asupra locurilor rămase deșerte, — e poruncă dela cei ce au putere asupra acestui guvern!

Ce mult ne doare sufletul, că

vedem astfel de ținută la un guvern în care cei mai mulți sunt Ardeleani de-ai noștri!

Un răspuns

VENIT LA VREME, PENTRU DI MINISTRU AL ARDEALULUI VOICU NIȚESCU pt. D. MADGEARU, ȘI ALȚII

Când d. Prof. Iorga a spus în Adunarea Deputaților că d. ministru Voicu Nițescu, stăruind a se da pașapoarte la Români ca să plece în Canada, — îi mână la mare năcaz, — dl Madgearu a spus că „Nu-i așa“, că doar e bine pe-acolo, — e cum spune colega d-sale V. Nițescu.

Când Ministrul răspundea de pe banca Ministerială astfel de vești, de par'că ar fi agenți ai Societăților de vapoare cari capătă percent după fiecare nenorocit ce se cere dus la Canada ori aiurea, — poporul o să zică: iaca oamenii cari ne vreau binele! Iorga te miri ce gâr-găuni are de spune să ne țină legați aci de glia străbună și să nu ne sloboadă în Văile Norocului!.

Apoi nouă chiar la vreme ne-a sosit o scrisoare din Canada, dela abonatul nostru Nic. Radia, aflător azi în orașul „Regina“, Sask., scrisoare scrisă acum la 17 Ianuarie, în care fratele nostru ne scrie:

„...Am căutat și caut ca să vină mai multe foi și 'n acest colț de țară, dar credeți, Domnilor, că foarte greu este și aici pentru muncitorul român! Abia sunt unii cari își pot câștiga traiul de toate zilele, — și atunci de unde amar să mai aibă bani și de gazetă!..“

Iaca, dle ministru Nițescu, adevărul, necerut, ci venit așa de sine, sincer, nemeșteșugit, despre „ferici rea“ și „belșugul“ la care DV. vă siliți a ușura Românilor noștri măcăjiți calea! La vai de ei îi ajutați! Scrisoarea în original vă stă la îndemână, ca s'o vedeți.

Venind primăvara,

vine și ajutorul săracilor?

Guvernul vrea să vie în ajutorul ținuturilor mai sărace, așa fel, că folosește o mare parte din împrumutul primit, pentru a începe lucrări de obște, prin cari cei lipsiți să găsească muncă și să ajungă la nițel câștig. Anume:

35 milioane dollari se vor folosi pentru îmbunătățiri la Căile Ferate (cumpărînd mașini, vagoane, reparând pe cele stricate de azi, și mai îmbunătățind liniile slăbite de azi); — apoi:

10 milioane (170 milioane Lei) pentru reparări de drumuri și tăiere de drumuri noi; pentru poduri, și altele.

Prin asta multă lume lipsită va ajunge la lucru.

Dar, — de asta ne temem noi foarte — muncitorii pălmași, roboțaii, vor fi săracii noștri frați Români lipsiți, — dar cei ce vor lua zământăna de pe lapte, tare ne temem că vor fi tot — dumnealor, în satanei sau de cei de un suflet cu ei...

La asta să fiți cu luare aminte, lucrători români, ca și supraveghetorii voștri să fie Români, și înăd de cei cu milă pentru voi. Și Magazinele de hrane pe unde lucrați să le aibă români, nu tot fiii diavolului, cari se știu viri așa de bine sub pielea multor domni de ai noștri!

Să ne scrieți pe unde nu e așa, ca să cerem îndreptarea lucrurilor!

Să scadă dobânzile!

— Macar ca în Bulgaria. —

Rugam în numărul trecut „Banca Națională“ a României, ca cea dela care primesc sume mari pe interese (camete) foarte joase, toate băncile din țară, — să stăruie mai aspru pe lângă bănci, ca să-și scadă dobânzile ce le iau după împrumuturi, *cel puțin pentru plugărime*, — căci altfel agricultura (lucrarea pământului) nu va mai înflori în curând, dacă țărani nu poate lua împrumut, fiind banii prea scumpi, sau dacă ia totuși, — se prăbușește!

Guvernul chiar, ar fi dator a veni cu o lege grabnică de acest fel.

Azi ne renoim rugarea și către Banca Națională și către guvern, — cu atât mai vârtos cu cât aflăm că în vecina Bulgaria, țară mai mică ca a noastră, — interesele (cametele) luate de bănci, n'au trecut nicăiri în țară de 14—15 procente!

La noi e ciudat de tot. Împrumuturile pe cambii „comerciale“ (cele mai aspre la plată) la bănci bune, se dau cu cel puțin 18, cele pe cambii simple cu 20, iar cele „țărănești“ cu 22—24!

Adecă tocmai țărănimea, plugărimea, e mai apăsată de bănci!

De ce? Unde e înțelepciunea măsurii? Au doară perd băncile mai mult la împrumuturile „țărănești“, încât pentru a se coperi cele rele cu cele bune, le dau mai scumpe?

Noi știm din potrivă, că tocmai la împrumuturile „comerciale“, la „întreprinzătorii“ îndrăzneți (și mulți mișei, cari din capul locului iau împrumutul cu gând ascuns), la acela au băncile perderile cele mari, iar la împrumuturile țărănești, perderile sunt foarte neînsemnate!

Atunci de ce măsura arătată?

De ce n'are țara venit?

La singură Fabrica de zahăr din Târgu Mureș, s'a descoperit că statul era înșelată, într'un singur an, cu 22 milioane Lei. Pe 2 ani, pe cari s'au făcut cercetările, s'au găsit înșelări de 44 milioane. Și puteau înșela, pentru că aveau legături până sus în Ministerul de Finanțe, unde dacă cineva făcea vre-o arătare, era cine s'o acopere...

Dela Cernăuți vin știri straznice, despre cum acolo erau „cruțați” bogătașii și întreprinderile sub fost administrator Serafin (azi la Deva)... În loc de zeci de milioane, plăteau cât un negustoraș sfârșar...

Acum adunați toate marile întreprinderi și fabrici din țară, și socotiți, că la mil de astfel de întreprinderi, cu cât s'a scurtat statul? Că mai la toate s'a făcut la fell!

Un inspector isteț, l'ai putea plăti cu 2 milioane pe an, că ți-ar aduce el 2 miliarde prin cercetarea după plata adevărată a dărilor. Aceste moravuri — să înceteze!

Războiul

a izbucnit iară în Mexic. Sunt lupte grele între răsculați, sprijiniți de trupe federale, și armata credincioasă guvernului

Frații din Banatul-sârbesc

au avut o bucurie rară: Părintele C. Buracu, de fel din Banat, azi Director administrativ al frumosului Palat cultural al Teatrului din Turnu-Severin, și f. director al marelui Bibliotecii „I. Bibicescu” din același oraș, — a trimis încă mai înainte din partea acelei Bibliotecii fraților noștri din Banatul sârbesc un scump dar sufleteș: tuturor Bibliotecilor parohiale românești (vre-o 40) din acel cap de țară, câte 400 de cărți alese, de știință, religioase, de literatură sănătoasă, economice, — cari de cari mai de folos sufletelor celor ce le vor ceti. Și acum s'a dus d-sa să vadă dacă cărțile au ajuns toate la locul lor și cetitorii din popor se folosesc de ele.

Și dsa a aflat, că darul a ajuns la locul său, cărțile sunt așezate frumos în dulapuri și cele mai multe din ele sunt și duse pe la singuratici cetitori prin sat, cari se bucură de ele lucru mare. Preoții îngrijitori ai Bibliotecilor, au primit cu mare dragoste pe d. Buracu, mulțumind prin el dăruitorilor cu inimă de adevărați frați, din țara liberă.

Lucru plăcut lui Dzeu și nouă tuturor au făcut prin acest prețios dar vrednicii Români din Turnu-Severin, la stăruințele prea cinstitului și neobositului ostenitor pentru fapte culturale naționale, dl Costescu, președintele Societății culturale „Teatrul” din acei oraș.

— Acelorași Bibliotecii, tuturor, le merg și foile noastre, tot gratuit, fiindu-le trimise de un bun Român cu dragoste pentru frații de acolo.

Să le cetească cu inimă bună și să le fie de bucurie și folos.

Dreptul limbilor minoritare.

— ȘTIRI FOARTE URÎTE —

În numărul trecut arătam numai aceea, că în ce măsură noua lege comunală și județeană plănuită de guvern, vrea să dea drept de a se vorbi în Conzillii, neamurilor streine.

Acum aflăm alte amănunte din planul de lege ce stă gata pentru a fi dus în desbatere. — Și cele ce le aflăm, ne întristează peste măsură! De s'o face legea asta așa cum e plănuită de sfetnicul guvernului, — apoi noi Români din țările ce se ținău de Ungaria, Austria și Rusia, — vom ajunge tot așa de rău, cum am fost sub Unguri și Nemți, — doar cei din Basarabia de n'or mai ajunge chiar așa de rău ca sub Ruși (căci ei n'aveau acolo nici un drept).

Iacă ce mai e luat în planul cel nou de Lege pentru comune și județe:

1. În sfaturile comunale săsești, desbaterile se vor face în limba care e a locuitorilor celor mai mulți din comună. Locuitorii mai puțini, vor putea să se folosească și ei de limba lor...

Adecă: În satele cu mai mulți Unguri decât Români, sau cu mai mulți Sași sau Bulgari sau Ruși, — limba de desbatere în Conziliu va fi limba aceluia, și Românii numai cât li se dă voe a se folosi și ei de limba lor valahă! Dar limba oficioasă de desbatere, în comunele săsești (și de or fi Sași numai cu 1 mai mulți ca Români în comună) acolo limba de desbatere va fi cea săsească, în cele ungurești cea ungurească, în cele rusești cea rusească, în Cadriater cea bulgărească! Cea românească va fi numai — suferită!..

2. Tot așa se vor lua și procesele verbale (protocoalele) despre desbateri: nu în limba statului, ci în limbile lor: săsească, ungurească, rusească, bulgărească, — dar pe lângă asta și în a celorlalți, dacă acești ceilalți fac barem a 5 a parte din locuitorii comunei.

Așadar: Unde Românii sunt mai puțini ca Sașii și ca Ungurii, să ia în samă și limba lor, dacă fac a 5-a parte din comună. Dacă streinii fac a 5 a parte din comună, trebuie să iei procesul verbal (protocolul) despre ședință și în limba lor!

3. Cererile locuitorilor pot fi înaintate la Primărie și la județ de fiecare în limba lui!

Și răspunsurile, hotărârile, primăriei sau județului, trebuie să li se dea tot în limba aceea, în care cetățeanul și-a înaintat cererea!..

Asta însumă, că în ținuturi ungurești, săsești, bulgărești, rusești, nu mai poate fi slujbaş la comună sau la județ, decât cel ce știe limba acelor neamuri!

În orașele Moldovei și a Basarabiei, pe temeiul acestor legi, nu va mai putea fi slujbaş decât cel ce va ști jidovește, — căci acolo jidanii își vor înainta cererile în limba lor „națională”, și vei fi silit a le primi, — ba a-le da răspuns în aceeași limbă!

Ce uriașă primejdie ne va amenința prin o astfel de lege păcătoasă: Ca să poți plini cerințele ei, va trebui să pui la fiecare primărie 1-2 sau și 3 tălmăci, 1 ungur, 1 neamț, 1 jidan, cari să traducă cererile venite în acele limbi și să dea răspunsul în scris în aceleși! Ce mai deschidere de locuri de slujbaş pentru fiii neamurilor streine, pe la Primării și pe la județe!

Poate și la Guvernii se va cere

asa, și atunci ne putem închipui ce Babilonie va fi și o Guvernii!

Dar — n'am arătat încă toate bazaconiiile plănuite prin noua Lege ticluită de omul tuturor streinilor: Stere (căci el e meșterul faur al noii legi) și de alți nesocotiți din jurul guvernului.

Auzim că însuși d. Manlu e cam nedumerit de cuprinsul nou plănuitei legi și cearcă s'o mai domesticească.

Iar nădejdea ni se spune că ne-ar sta în Regență, a cărei membri nu o să și dea învoirea la aducerea unei legi, care să împingă limba românească și puterea de stăpânire a neamului peste tot, așa de napoi, ca unde vrea s'o împingă planul guvernului.

Dar nu se poate încă ști ce va fi. Vom aduce și alte amănunte, cari vor pune pe cetitorii cei buni Români, pe gânduri, cum ne-au pus pe noi!

Di Mihai Popovici,

— nu vrea ban het.

Câțiva lingușitori — în jurul celor ajunși la putere, totdeauna mișună lingușitorii, — voiau să dea Ministrului de Finanțe Mihai Popovici un banchet (masă ospăț) sărbătorindu-l că d sa a încheiat doritul împrumut al țării pentru statornicirea prețului banului.

Di Mihai Popovici a răspuns celor ce se zdrobeau să-l pună în fruntea mesei, pentru a-l lauda cât pe el, dar mai mult pentru a scoate pe sine la iveală, — că mulțumește de bunavoindă ce i-o arată, dar — nu primește acel banchet, iaca de ce (o spune în scrisoarea trimisă pregătitorilor banchetului):

Vă mulțumesc... Dar greutățile prin cari trece azi țara, și mai ales încă stirea, că într-o parte a țării sunt frați de ai noștri, cari FLĂMÂNZEȘC, și când tocmai în vorbirea mea de ieri stăruiam pentru aceste vremuri de trecere de la o atare la alta, să cruțăm și să muncim, — mă face să vă rog să amânați semnul Dv. de luare aminte, pentru urmări mai bune, — în cari mulțumirea noastră să nu fie în necată de jalea altora...“

Iacă o vorbă cuminte și o ținută frumoasă, ce-i stă așa de bine unui Ministru în zilele grele de azi.

La fel a judecat și di Ministrul Dr. Vlad, când înainte cu o lună, se pusese la cale un banchet în onoarea d sale aici la Oraștie. Și d-sa a mulțumit, dar — n'a primit.

Glas din Bucovina.

Slabi noi, din vina noastră.

S'a vorbit și s'a scris, și se va mai vorbi și scrie — despre lucrul cel mare ce făcurăm, despre împrumut.

Ba că unii l-au iscodit, că alții l-au plănuit și pregătit, alții l-au înfăptuit. Și laude și bârfeli, intrigi pentru un lucru atât de puțin îmbucurător — un împrumut!

Omul împrumută când n'are — când e lipsit, — și țara... la fell!

Inseamnă, că țara noastră cea blagoslovită de Dzeu, de i se zice „raiu pe pământ”, — n'are... e lipsită!..

— Sărmană țară! Scump pământ al atâtor mucenici ai națiunii, cum ești tu purtată în gura lumii!

Unde e fala și vaza ta de odinioară — când, deși ruptă în două, umpleai chiar dușmanilor tăi pușgile cu aur sclipitor — și aveai de unde, când pe cuprinsurile tale răsarău mănăstirile și bisericile cele cum resar azi crășmele, — fără împrumut și înjosire.

Tu scumpe pământ al țării — razim tare al neamului nostru, al rămas același și păstrezi cu sfințenie comorile neamului!..

Dar oamenii s'au schimbat. Sufletele mari, eroii națiunii, cântăreții neamului și mucenicii, au pierit... Azi nu mai sunt! Lumea a dat înapoi la trup și la suflet. Puțini buni, nu mai sunt ascultați!

Dacă voești altă viață, deschide-te și primește numai pe cei buni la sânul tău, și ridică dintre ei alt rând de oameni, mai semeți, mai viteji, mai zdraveni la suflet, — cum ai mai avut!

S. Dascălu
Bila, (Bucovina).

Medicii veterinari

membrii ai consiliilor comunale.

— Și o vorbă către tinerii noștri cari termină Liceul. —

Di I. Mihalache, Ministrul Agriculturii și Domeniilor, luând parte la o adunare a medicilor veterinari (pentru îngrijirea de sănătatea vitelor), a spus, că va stăruii, ca medicii veterinari să fie membri de drept ai Conziliilor comunale. — Adecă: de i-or alege, de nu i-or alege locuitorii, ei să intre în Conzillii, în temei legii, ca fiind de lipsă acolo!

Ca să înțelegeți de ce e vorba, spunem: Prin legea administrativă de azi (făcută de liberali), sunt membri de drept, cu vot, în conziliile comunale: Cel mai înalt în grad ori vechime dintre Medicii (doctorii din oraș, apoi: mai marele celei mai numeroase confesiuni (biserică), al Școlilor, al școlilor de Meserii, al serviciului Veterinar (medicul de vite) și al Camerelor de Agricultură, Comerț și a Muncii.

Guvernul de acum a vestit că: schimbând legea liberală, membrii de drept de azi, vor fi membri și în viitor, dar fără vot. Pot merge și ei să iee parte, să dea sfat conzilierilor, dar drept de a hotărâ și ei, să nu aibă!

Asta însumă, că Doctorul orașenesc, și Directorul Liceului și al Școlii de Meserii și Protopopul (dacă sunt în oraș) și Directorul Școlii Primare de Stat, și ceilalți soli ai puterii statului, să poată merge și ei la Sfatul Consiliului, dar putere de vot să nu aibă.

Di Mihalache spune: Mă voi înțepune pentru voi, cari vă țineți de Ministeriul pe care eu îl conduc, ca voi să aveți și în viitor drept de vot în Conziliii, — căci buna pază de sănătatea vitelor, nu e lucru mic, ca medicul de vite să nu aibă cuvânt în desbaterile Conziliului!

Dar ce-o fi cu ceilalți? Doctorul primar orașenesc, Directorul Școlilor, cari au grijă de sănătatea trupeză și sufletească a locuitorilor mari și mici, și preotul care are paza bunelor purtări a oamenilor, — să nu aibă vot, — numai medicul care poartă grija de sănătatea vitelor?

Multe cetățenii mai asonnde în

sine planul de schimbare a legii administrative de azi!

Invățătura.

Ci noi din luarea aminte pe care o dă d. Mhaiche medicilor de vite, scostem o învățătura — pentru tinerii nostri:

Nu mai stați, tineri buni, cari înțelegeți glasul vremii, — nu mai stați nepăsători față de cariera de Medic veterinar!

Această știință — foarte prețioasă, va fi tot mai prețuită în viitor și medicul veterinar va fi în curând poate mai căutat decât cel de oameni!

Iaca de ce: Guvernul va aduce lege prin care va sili pe fiecare econom a-și asigura vitele împotriva boalelor și a morții, la stat. Dar pe cel asigurat îl va obliga și a-și grijii vita bolnavă, că de unde nu, ai-și plătește paguba ce ar fi avut-o cu ea! Și de aceea Medicii veterinari vor fi chemați la fiecare vită bolnavă! Vor avea trecere și venit mare!

Și azi, săracii de noi, — nu avem nici 10 la sută Români între medicii veterinari, ci tot streini, mai ales jidani! Și-i va îngriji poporul nostru pe aceia, — dacă copiii nostri, nepricepători ai glasului vremii, au vor alerga ei cu grămada pe cariera de medici veterinari!

Răspunsuri

dela cetitorii înțelegători.

Micălaca, 27 Febr. 1929.

...Nu știu cum să încep și cu Partidu din care fac parte. L'ăș lăuda cât aș putea. Dar... Cu guberniile nu înțeleg ce-o să fie. Mi-se pare că n'ar fi potrivite pentru noi. Alțeva însă mă chiar rupse, de-o fi tocmai așa, că se ajută și acum bisericile catolice mai mult decât cele ortodoxe.. Ne-am pus unghia în grumaz ca să vie partidul nostru la putere aici. Conducă-ne să se bucurăm de el!

Ion Tuduran
(J. Arad).

Călățele, 1 Martie 1929.

De Directorate, ca alt vînd de Ministere riscate prin țară, nu avem nevoie, căci acelea nu pot aduce venituri, ci numai cheltuieli. Ele vor cere înmulțirea scaunelor de domnie, fără cari guberniile nu pot fi, dar țara poate fi fără guberniile.

Mai vom ca România să fie a Românilor și nu a Jidanilor și a altor streini, că Români și-au vărsat sângele pentru mărirea acestei țări, și când colo vedem că străinii-s mai cu tracere pe la putere, ca noi.

Vasile Vușcan (țaran
(J. Cluj))

Nădăștia de sus, 16 Febr. 1929.

Domniile nostri dela cîrmă spunescu maine tot așa că-s prea mulți dușmani și mai săpă (lapădă) din ei. Două dacă se fac guberniile, credem că vor fi și mai mulți. Noi aflăm o-cel lucru rău pentru popor, că vor trebui plăși grele din nou. Vin bătrânii din popor și ne sic: Măi copii, veni o-n'or miruit bine cel cari ași sis să vîdam cu ei că scad dările! — Și noi avem ce răspunde. Trece Doamne și ocesi păhar dela noi! In numele multora:

George Cândrași
(J. Huned.)

Gârbova, 25 Febr. 1929.

Părinții și toți cei buni ai nostri ș-au pus toate puterile să ne facă o Românie mare și tare. Noi parcă

nu vrem ș-o mai întărim. Am dat vot la toți copiii; dacă-s în casă trei bărbați, se ceartă că-s bi-gași în 2-3 partide. Ceartă între noi în casă, în comună, în județ. Streinii rîd și trag folosul. De-or mai da vot și femeilor, va fi o curată țigănie! Guberniile vor fi nou măr de ceartă și se vor certa Gubernatorii între ei. — In ziua de azi vedem un lucru: Nouă plugariilor no merge foarte rău în toate privințele. Ar trebui să aibă domniile mai multă grijă de noi, plugariii, nu tot de slujbe noi. Că de se prîpădește plugarul, va fi vai și de celalalți toți!

Ioan N. Cărpinișan
plugar și măcelar.

(Alte secte de răspunsuri așteaptă rîndul. Tot mirate de planul legii noi. Dar credem că după atîtea vorbe împotriva, acela să cadă!.)

Șahter-ul

care a junghiat fatăi vita trimisă lui de măcelarului creștin — apoi a împiântat același cuțit și în măcelar.

— Intâmplarea de la Alba-Iulia. —

Gazeta „Albăiulia“ din acel oraș dă amănunte asupra omorului fioros săvârșit de Haham-ul evreu de acolo. Iaca ce spune:

Măcelarul creștin Roșca, a trimis o vită tineră la Haham (Șahter) ca să i-o taie după legea lor iudevească, pe sama evreilor ce cumpără carne dela el.

Hahamul Elham Berger, ajutor de Rabbi, adus de prin Maramureș și stînd în slujba comunității (bisericii) evreești, avea obiceiul necierat, că pe lângă bucata zdravănă de carne ce-și tăia, lua grăsimi și părțile cele mai bune din vită, pentru măcelăria lor specială evreiască, așa că măcelarului îi venea carnea de-o bunătate mult mai pe jos decum era cu dreptate. De aceea a spus calfei sale Traian Pincu, care ducea vita la tăiat, să nu mai deo veo hahamului să alegă prin carnea vitei, luând grăsimile și ce-i mai bun!

In ziua nenorocită hahamul a făcut la fel: hai să adune grăsimile și părțile mai alese și de pe partea de carne ce avea ș-o ducă stăpînului său! Calfa ș'a împotrivit la asta, hahamul l'a împins ca să iee totuși și ce nu i-se cădea. calfa l'a împins și el pe haham. Atunci acesta, infuriat că creștinul l'a atins cu mâna sa, l'a împiântat cuțitul în laturea stîngă sub braț, doborîndu-l!

Adecă, mă rog de ce e vorba: Hahamul își făcea meseria de a lua și ce nu-i a lui, din partea creștinului. Creștinul își apăra dreptatea față de răpirea păcătoasă a hahamului, — și pentru asta a trebuit să moară!

Era om tiner de 28 ani, ucis în floarea vieții de ticălosul lacom după partea altuia.

— Hei, dacă un creștin ar fi făcut așa ceva cu o năpărcă iudevească, cum ar mai fi răsunit cordul foilor evreești, din țară și din alte țări, până la America! Dar pentru viața tineră a creștinului, — nu se cîntină o frunză!

Caută numai iubite cetitor, și vezi dacă afii un cuvînt de protestare în gazetele partidelor politice românești? Toate tac chitic, ca nu cumva zbiciuiad pe criminalul evreu, să-și supere pe domniile și stăpînii lor!

NOUA CANCELARIE DE AVOCAT ÎN DEVA. Avocatul Ioan I. Moța a deschis birou de avocat în Deva, str. Regele Ferdinand Nr. 16.

NOUTATI

Mare nenorocire cu o lampă de benzina In colțul de jos al pieței Orăștie, în edificul Casinei maghiare, e o Cofetărie mică, în care stăpînul are o lampă ce arde cu gaz produs din benzină.

Dumineca trecută seara pe la ora 8 se aflau în Cofetărie 2 domni ofițeri, un oaspe civil și d-șoara vânzătoare. Un tiner de-al casei voind să dreagă lampa, că i se părea că nu arde bine, ce a meșterit la ea ce nu, de odată lampa a luat foc și a făcut explozie (spargere cu aprindere) stropind cu benzină pe d-șoara vânzătoare și pe toți 3 oaspeții, împroschîndu-i și cu sfîrimături de sticle din lampa făcută drobilă zdrobit ferestrele galantariului aruncînd cloburile lui pe zeci de metri departe în piață!

Cei doi ofițeri sunt rău arși pe mâni și pe față și se află sub îngrijire medicală, la Spital în Sibiu, oaspele civil rănit rău, iar vânzătoarea a fost arsă mai rău ca toți, pe spate (cum i-a fost aruncată benzina aprinsă în spate), pe mâni și pe față! E în grele suferințe.

De mirare cum proprietarul cofetăriei a lăcomit la acea luminare primejdioasă cu lampă de benzina, când are în oraș lumină electrică.

Pentru ținuturile lipsite guvernul a cumpărat 7000 de vagoane de cereale (bucate) din cari vre-o 4000 au și fost împărțite.

In Munții apuseni se vor deschide, ca și pe Valea Jiului, „Ciașnării“, case în care lumea săracă să găsească un cîiau cald. Cei săraci de tot îl capătă gratis (fără plată).

Recrutările. Cercul de recrutare al jud. Hunedoarei vestește, că Consiliul de recrutare al clasei 1930 își va începe lucrările la 15 Martie, nu la 1 Martie cum se vestește. Ș'a schimbat rîndul mergerii Comisiei prin orașele din județ. A se vedea la Primării noua ordine.

Gerul pe la noi prin Ardeal a mai slăbit, dar prin Moldova e încă aspru, iar pe marea Neagră, tot strașnic. Multe vapoare prinse de ger între sloi pe Mare, stau acolo fără cărbuni și fără hrane. Le duc hrane cu aeroplanele!

Constantinopolul și jurul e așa coperit de zăpadă mare, că de mai multe zile nici un tren nu merge și nu pleacă din el!

Au început să se caute vitele? Gazeta „Arieșul“ din Turda, scrie, că târgul dela 13-16 Februarie a fost acolo neobișnuit de cerțat: Ș'au vîndut 556 vite mari, 28 cai și 83 porci grași. Prețul boilor a mers între 22-32.000 Lei. Ba o pereche frumoasă ș'a vîndut cu 36.000 Lei.

Din vitele vîndute, au trecut 264 boi în Ungaria, Austria și Cehoslovacia, pentru București 94 boi, celalalți pentru alte orașe din vechiul Regat. N'au fost atîta boi câți ș'au

căutat. Porcii grași ș'au plătit cu 44 Lei kilogramul.

Vita bună e căutată totdeauna.

Burse pentru studenții Hunedoreni. Se aduce la cunoștință că în bugetul județului Hunedoarei, ș'a prevăzut pe anul 1929 suma de 350.000 Lei, pentru a se împărți studenților și studenților universitari drept burse (stipendii, ajutoare). — Cei în drept să-și înainteze cererile la Prefectura județului până la data de 15 Martie a. c., spre a putea lua hotăriri asupra lor. Vor putea concura la aceste burse numai studenții și studenții săraci. Să alătore la cerere: 1. Certificat de frecvență dela Universitate, Academie; 2. Certificat de paupertate comunal.

CAUT post într-o cancelarie advocațională sau întreprindere particulară, de orice natură ar fi absolvent al cursului inferior de licen, cu practică în cancelarie de peste 3 ani; cunosce și scrisul cu mașina.

Adresa la Redacția „Libertatea“ Orăștie. (0) 1-2

CONCURS

Conziliul (Comitetul) parohial al parohiei ortodoxe române din Sibot (protopopiatul Orăștiei) a hotărît să pozească pe jos biserică cu psidiment de scânduri.

Se publică prin aceasta Concurs pentru această lucrare, care se va da prin licitație verbală, în ziua de 17 Martie (Duminecă înaintea Florilor) după terminarea serviciului divin, în biserică.

Sibot, la 1 Martie 1929. (1670) 1-2 Epitropia.

Primăria comunei Parcăreși Alba.

Nr. 259/929 not.

Publicațiune.

Comuna politică Parcăreși, Jud. Alba, vinde în ziua de 4 Maiu 1929, ora 10, prin licitație publică, conform art. 72-83 din legea cont. publ. materialul lemnos (tag și brad) de pe porțiunea de pădure de 32 hectare, la locul așa numit Reces.

Prețul strîgării este la întîia porțiune de 16 hectare, 236 719 Lei, iar la a doua porțiune de 16 ha de 140.296 Lei.

Licitațiunea se va ținea în biroul notarului cercnal din Strungari.

Condițiunile speciale de licitație se pot vedea în orele oficioase atît în biroul notarului cercnal Strungari, cît și la Ocolul Silvic Șebeg.

Parcăreși, la 23 Februarie 1929.

N. Meniu Paștin Ioan
Primar. (1672) 1-1 Secretar.

In comuna Pul, J. Hunedoara vînd mobilierul unei prăvălii conștinând rafturi, teșgele.

Informațiuni la domnul:
Petru Clecan, com.
Pul, J. Hunedoara. 1674 1-2

DOUĂ GARNITURI MAȘINI PENTRU FABRICAT ȚIGLĂ DE ȚIMENT,

sunt de vânzare, foarte puțin folosite. Tipuri moderne. Se pot plăti și în rate anticipative. Se pot vedea la:

Ioan Herța, antreprenor, Orăștie. (1671) 1-3

ANUNT

La Școala agronomică din Geoagiu, haita Rămos, sunt de vânzare mai multe mașini agricole, parte în stare bună, parte uzate, ce se pot repara și pune în stare de funcțiune.

Directa Școlii de Agricultură Geoagiu-de Jos.

(1663) 1-2 (Jud. Hunedoarei)

CEL-CE ȘTIE

unde se știa fostul Locotenent (Oberleutnant) IANCEA dela Regimentul 5 Austriac „G. Ansjäger” Nr. 2 din Sebenica (Bosnia). — e rugat să-mi da adresa dănsului. Intorc cheltuelile cu scrisoare.

ILARION COROAMĂ,

forestier, în Margina, J. Rădăuți (1673) 1-2 (Bucovina).

Căutăm vânzător,

priceput în branșe: Coloniale și Manufactură cunoscând limba română și maghiară

Cooperativa „Gloria” Simeria (1671) 1-2

Casă cu crâjmă

și prăvălie

în Orăștie, Str. M. Viteazul, (Drumul țării) 53, stând din 8 camere, 1 pentru crâjmă, 1 pentru prăvălie, încolo locuință. Carte mare, țură, grajd pentru 12 vite, grădină mare și buclărie de vară, — sunt de vânzare din mână liberă. A se adresa la:

Nicolae Timariu,

Orăștie, Str. M. Viteazul, 53 (1675) 1-2 (lângă Moara din Jos).

Caut morar la moara mea de apă, cu 2 părechi de petri. Adresa:

Antone Todea

Bălța, p. Geoagiu-de-Jos (1667) 2-2 (Jud. Hunedoara).

Casă de vânzare

în Bălța — (J. Hunedoara). O casă mare cu 5 camere, curte cu fântână, grădina încungurată de zid paternic, aflătoare în piață, — se vinde din mână liberă. Adresa la:

Ioan Belea

com Bălța, J. Hunedoara (1664) 2-3 (lângă Deva).

De vânzare

o țelă de 1/2 jugăr, în vil, în safa „Holumbului”, loc foarte potrivit pentru sădit vie.

Precum și o holdă de 1 jugăr pământ foarte bun, în hotarul comunei Căstău, dar aproape de oraș, Reflectanții a se adresa la proprietarul:

P. BELEI

(1665) 2-3 Str. N. Iorga Nr. 23.

30 familii stupi

în coșuri sistematice, de vânzare la:

văd. Hutter Iosef

Orăștie, str. Cogălniceanu (Grădinari), Nr. 7 (1665) 3-3

Un învățăcel

se primește în atelierul de fierărie al subscrisului.

ILIE LUPȘE m. ferar

(1659) 3-3 Orăștie (Str. Căstăului)

FREDERIC SCHULERI societate pe acții, fabrică de spirt în Orăștie.

CONVOCARE

la a XI-a adunare generală

a Frederic Schuleri societate pe acții din Orăștie, care se va ține în ziua de Duminică la 24 Martie 1929 la 10 ore a. m., în localul societății, cu următorul

PROGRAM:

1. Raportul Consiliului de Administrație și prezentarea socotelilor pe anul de gestiune 1928.

2. Raportul Comisiunii de cenzori și dar absolutorial.
3. Impărtășirea profitului.
4. Tantiema Comisiunii de cenzori.
5. Propuneri.

În caz că la ora 10 nu se vor prezenta acționari în număr suficient, adunarea se va ține la ora 1 a. m. din aceeași zi și cu același program, fără considerare la numărul acționarilor prezenți și a acțiunilor depuse.

Hans Seiler, director. G. Băicoian, președ.

Bilanț la 31 Decembrie 1928.

ACTIVA	PASIV
Casa 43.790.-	Capital social 3.700.000.-
Efecte 67.068.-	Fond general de rezervă 273.202.-
Realități:	Fond special de rezervă 54.529.-
Edificiul fabricii de spirt, cu cancelaria, magazia, ghețarul mic, îngreșătoare, grajdul pentru cal, ghețarul american, depozitele engros de bere și spirt, locuința personalului, grădina pentru depozitul de combustibil, țuicăria, edificiul în Petroșeni 3.188.747.-	Fond pentru impozit 50.000.-
Instalațiunile:	Creditori 11.085.309.-
Fabricel, țuicăria, batoale de lemn și fier, expedițiune și instalațiunea depozitelor 2.814.739.-	Depuneri 1.574.323.-
Materii prime, mărfuri fabr. și alte mărfuri 4.184.824.-	Profit net 41.745.-
Debitori 6.479.940.-	
16.779.108.-	16.779.108.-

Cont de Pierdere și Profit.

DEBIT	CREDIT
Dobânzi 858.962.80	Profit la fabricațiunea de spirt și din valorizarea de mărfuri, etc. 2.578.213.85
Cheltuieli generale și plăți etc. 1.561.159.65	
Impozite 116.346.40	
Profit net 41.745.-	
2.578.213.85	2.578.213.85

Hans Seiler, director-executiv.

Pentru contabilitate: Carol Adleff, — Stefan Zweig, procuriști.

Conturile prezente s'au examinat și aflat în ordine.

Orăștie, la 2 Martie 1929.

CONSILIUL DE ADMINISTRAȚIE:

Hans Seiler.

George Băicoianu.

Oskar Schuleri.

Wilhelm Schuleri.

COMITETUL DE CENZORI:

Simion Vlad.

Oskar Wolff.

Ioan Haeth.

Iulius Schulleri.

„Banca Centrală” pentru Industrie și Comerț s. a. CLUJ

ACTIVE	Bilanț general la 31 Decembrie 1928.	PASIVE
Casa 14.214.594.-	Capital societar 50.000.000.-	Fond gen. de rez. 20.348.531.-
Disp. la Banca Naț. și alte bănci 2.294.497.-	Dep. pe libel 166.343.943.-	Dep. la c. curent 13.142.842.-
Scont 192.418.085.-	Dep. fon. de pen. 4.958.283.-	184.403.168.-
Scont cu acop. ipot. 21.089.899.-	Reescont 112.952.199.-	Dividendă nepătită 461.398.-
Conturi curente 201.674.372.-	Conturi curente cred. 8.446.597.-	Interes tranzitoare 3.151.133.-
Efec. publice și acțiuni imobiliare: Edificiile centrale, edif. sucerașelor: Alba Iulia Bistrița, Hațeg, Turge, dep. de măr. la suc. Alba Iulia și Sibiu 12.848.500.-	Beneficiu net 9.068.700.-	
Mobilier 908.043.-		
388.831.735.-	388.831.735.-	

Cluj, la 31 Decembrie 1928.

DIRECȚIUNEA:

Ionel Comșa, director general.

Dr. Octavian Sglimbea, director.

CONSILIUL DE ADMINISTRAȚIE:

Valentin Porușu, preș.

Dr. G. Popescu

D. Rașiu

Dr. L. German

Dr. I. Pop

G. Adam

Dr. V. Moldovan

C. Herța

Dr. L. Parasca

I. Vulea

V. Goldiș

V. C. Osvadă

Subsemnații cenzori am examinat conturile prezente și le-am aflat în deplină regulă și consonanță cu registrele băncii.

Cluj, la 16 Februarie 1929.

Dr. Octavian Russu, preș.

Aurel C. Domșa

Const. Popp

Aurel Clorlea

Nic. Bratu

Adunarea generală la 14 Martie 1929 ora 9 în CLUJ

Tipografia „Libertatea” în Orăștie.